

KOLOFON

PODZEMNI RAK - glasilo Jamarskega kluba Rakek

Glavni in tehnični urednik: Branko Bombač, Ljubljanska 13
61381 Rakek

Odgovorni urednik: Zoran Trošt

Člani odbora: Igor Gornik, Leon Prijatelj,
Janko Rebec in Darja Zupančič

Prevodi: Janko Rebec - italijanščina
Ponikvar B. Franci - francoščina

Izhaja kadar je dovolj materiala. Cena enega izvoda 3 din,
za klube po en izvod zastonj. Jamarji - dopisujte!

Vsem, ki boste segli po "PODZEMNEM RAKU" se opravičujemo za neljubo zamudo. Leto je nastala zaradi finančnih in tehničnih težav, v katerih se je klub nepričakovano znašel sredi leta 1972.

Ob tej priložnosti pa se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri osnovanju glasila

odbor

PODZEMNI RAK

GLASILO JAMARSKEGA KLUBA RAKEK

LETNIK 1 Št. 1

junij 1972

V S E B I N A

Prvi številki na rob	1
(Zoran Trošt)	
Občni zbor z dne 19.2.1972	4
(Igor Gornik)	
Nekaj misli o krasu in kraških pojavih	11
(Janko Rebec)	
Zasigane kosti	15
(Zoran Trošt)	
Prvič v jami	17
(Vlasta Breclj)	
Pesem "Midva sva pa dva člana"	18
Jamarske "počitnice" ali jamarjenje po bloško	19
(Branko Bombač)	
Vrtačja jama	22
(Zoran Trošt)	
Rakov Škocjan	24
(Zoran Trošt)	
"Snežnik '72".....	32
(Branko Bombač)	
Ekskurzije JK Rakek od 1.1.1970 do 10.5.1972	36
Drobne novice, obvestila in ,...	38
Seznam članov JK Rakek do 10.5.1972	40

Vsak začetek je težak, in tako smo se tudi mi počutili nebogljeni, ko smo si zadali nalogu: izdajmo svoje glasilo. Vendar ta ideja ni nikakor prišla iz želje po prestižu, češ izdajajo jo drugi, dajmo še mi, pač pa je resničla potreba, da se pokažemo svetu, da se predstavimo onim, ki nočejo razumeti našega dela. Kljub težavam nam je uspelo in prva številka je pred vami.

Rakek je že davno slovel kot izhodiščna točka za kraške objekte okrog Cerkniškega jezera in Rakovega Škocjana. In tak je tudi danes, kljub številnim novim potem, ki vodijo k bližnjim kraškim objektom. Najbrž ni treba dokazovati, da je ta kraški svet že od nekdaj imel na Rakeku svoje občudovalce in ljubitelje, ki so z večjo ali manjšo sposobnostjo prenašali ljubezen do narave na mlajši rod.

Načrtno raziskovanje Rakovškega krasa se je začelo z prihodom akademika dr. Habeta, ki je nekaj let poučeval na tukajšnji osemletki. On je bil tisti, ki je začel načrtno vcepljati ljubezen do jam osmošolcem, kajti vedel je, da je treba raziskovanje povezati z vzgojo mladih kadrov - jamarjev, saj je vzbujanje ljubezni do jam najbolj uspešno tarkat, ko se združi mladostna energija mladine in njena želja po odkrivanju, izumih in željo po uveljavljanju ob primernem vodstvu, seveda. Po osmih letih je sekcija dozorela za samostojni klub, zato je turistično društvo sklicalo 18.12.1965 ustanovni občni zbor jamarškega kluba Rakek.

Prepričan sem, da takrat ni nihče pomislil, da bi pričeli izdajati svoje glasilo, kajti bilo nas je malo in imeli smo

veliko težav tako z opremo, kot neizkušenostjo pri organizacijah jamarskih ekskurzij. Danes je tisto najtežje za nami. Tisti, ki so takrat zmajevali z glavo in govorili, češ, kaj bo s to mladino, nas gledajo danes s simpatijo, tisti, ki so nam včasih pomagali z nasveti pa so postali člani, ki so hrbtenica kluba. Res je pred nekaj leti grozil propad kluba zaradi nesoglasij, vendar smo se znova zbrali v veri, da postavimo klub na trdnejšo podlogo, da ponesemo naše ime tudi drugam. Čeprav so se stari zapisniki izgubili, fotografije so obledele, je ostalo nekaj in sicer prijateljstvo. Začeli smo graditi znova, to pot na osnovi tovorištva in prijateljstva. Zavedali smo se da brez sodelovanja ne bo šlo, kajti če je kje potrebno kolektivno delo, je to v jama. Ni nam žal ur in dni, ki jih preživimo notri, blatni in premočeni v podzemlju, kajti ravno tu, se odraža naše pristno prijateljstvo, ki je porok temu, da bo klub delaven tudi v bodoče.

In koliko smo naredili? Ogromno, prebili smo se iz anonimnosti, ponesli smo v svet ime našega kraja. Da, poznajo nas v Franciji, Angliji, Italiji, Poljski, vsako leto nas obiskejo tuji speleologi, ne moti nas nepoznanje njihovega jezika, kajti druži nas nekaj povsem drugega, ljubezen do narave, ljubezen do naših jam. V ponos nam je, da v našem klubu združujemo kar 40 aktivnih članov in smo tako ena najbolj aktivnih organizacij na Rakeku. Tudi na področju raziskovanja smo naredili veliko, lani smo raziskali 20 poznanih jam, organizirali raziskovalni tabor in imeli odpravo v Poljske Viskoke Tatre.

Navzlic temu pa smo pastorek. SOB Cerknica nam je ukinila

skromno podporo z obrazložitvijo, da spadamo v Zvezzo za telesno kulturo in da naj zaprosimo sredstva pri njej. Seveda denarja že dve leti nismo dobili nič, čeprav bi ga zelo potrebovali. Pripomnim naj, da nam je TGP Škocjan Rakek mnogokrat pomagal pri akcijah, za kar iskrena hvala. Na tem mestu bi se zahvalil PGd Rakek, ki nam nudi gostoljubje v domu.

P.s.

Stanje našega žiro računa se je končno premaknilo z mrtve točke, kar je predvsem zasluga SoB Cerknica in Turistične zveze Cerknica.

Trošt Zoran

Igor Gornik:

SKRČEN ZAPISNIK OBČNEGA ZBORA JK RAKEK Z DNE 19.2.1972
Navzočih so jamarjev JK Rakek, predstavniki jamarskih klubov: JS Železničar, Ljubljana Matica, JSWP Laze, Luka Čeč Postojna, in predsednik JZS dr. F. Habe.

Dnevni red:

1. Pozdrav vseh navzočih jamarjev
2. Volitve delovnega predsedstva
3. Poročilo predsednika o delu kluba
4. Poročilo blagajnika
5. Razrešnica staremu odboru
6. Vlitve novega odbora
7. Podelitev priznanj
8. Sprejetje plana za leto 1972
9. Razno

1. Tov. Trošt je pozdravil vse navzoče.
2. Tov. Udovič je predlagal za delovno predsedstvo naslednje člane: Branko Bombač, Janko Rebec, Slavko Valenčič (predlog sprejet).
3. Predsednik Zoran Trošt je podal letno poročilo o delu kluba.
4. Tov. Marija Orel je podala blagajniško poročilo:
Dohodki din 12.501,55 (od tega saldo iz 8.8.1970
Izdatki din 10.948,00 3.082,80 din)
Saldo din 1.553,55
5. Tov. Branko Bombač je dal razrešnico staremu odboru.

6. Tov. Bojan Pregelj je predlagal za nov odbor naslednje člane:

Branko Bombač - predsednik Zoran Trošt - tajnik
Marija Orel - blagajnik Rudi Mlakar - član
Janko Rebec - član Igor Gornik - član
Valenčič, Prudič - gospodarja

Predlog je bil sprejet.

7. Mirko Lekšan in Rudi Mlakar sta dobila priznanja za njuno delo v klubu.

8. Tov. Zoran Trošt je podal plan za leto 1972. Tov.

Branko Bombač je predlagal, da bi prosili osnovno šolo, če bi lahko v njihovem laboratoriju razvijali slike.

9. Tov. Zoran Trošt je dejal, da je bil klub v razsulu, ko je sprejel predsedstvo, potem pa je klub postal eden najbolj aktivnih v občini. Poudaril je, da je še vedno premajhno zanimanje med samimi člani, poudaril pa je tudi, da sta bila le dva člana najbolj prizadetna in se udeležila vseh akcij (Trošt, Bombač).

Prof. dr. France Habe je pozdravil jamarje v imenu JZS. Izrazil je zaupanje v delovanje kluba, ki ga je sam ustavil in svetoval, naj tesneje sodelujemo z gozdarji. Predlagal je, da bi klub dobil v upravljanje Zelške jame, dokler se to območje ne začne turistično urejati. Dolžiti moramo tudi zastopnika za reševalno skupino.

Tov. Zoran Trošt je poudaril, da so jamarji še veseli, če jih obiščejo drugi jamarji, seveda pa morajo klub o tem obvestiti. Izrazil je obžalovanje, da na občini nimajo razumevanja za klub; na občnem zboru ni bilo nobenega predstavnika občinske skupščine.

Tov. Branko Bombač je predlagal, da bi povečali članarino iz prejšnjih 16,00 din na 20,00 din. Predlog je bil sprejet.

Tov. Janko Rebec je poudaril, da raziskovanje jam ni delo posameznika in v skupnem delu se zrcali tovarištvo.

Tov. Zoran Trošt se je zahvalil za udeležbo in povabil vse prisotne, da si ogledajo diapositive "O Poljski in njenih jamah".

Zapisnikar: Igor Gornik

Poročilo predsednika

PROGRAM DELA JK RAKEK za leto 1972

V zimskih mesecih je bilo navadno naše delo skromno, to pot pa smo se odločili, da bomo uredili klubski arhiv, zapisnike ekskurzij in sestankov, kaj naj bi odslej nudili v moči klubski sobi, ki nam jo je odstopilo PGD na Rakeku v Gasilnem domu. V tem času bomo skušali obnoviti opremo, do trajani material izločiti in nabaviti novega, da bomo letošnjo raziskovalno sezono pričeli bolje pripravljeni.

Prav tako nameravamo v začetku pomladi obnoviti še preostale turistične table v cerkniški občini in park na Rakeku.

V maju imamo predvidenih več ekskurzij v jame okrog Rakeka, kamor naj bi šli predvsem mladi jamarji, ki so letos prvič vstopili v naše društvo.

V letnih počitnicah nameravamo raziskati področje med Starim trgom, Križno goro in Novo vasjo, saj so nas o neraziskanih jamah na tem področju obvestili tamkajšnji prebivalci. Predviden pa imamo tudi obisk v sosednjo Italijo, v klubu C.A.I.-BERTARELLI v Gorici.

Tudi več speleologov iz tujine bomo dobili letos v goste. Obiskali nas bodo francrski jamarji iz Aubemasa, s katerimi že dalj časa sodelujemo, pa večje število jamarjev iz Poljske,

kjer smo se lani mudili na obisku in še drugi iz Italije in Anglije.

O vseh naših ekspedicijah, obisku in delu pa bom pisali in objavljal v našem stenčasu, ki je v centru Rakeka, na pošti.

Predvideno je tudi, da bi se vseh medklubskih akcij udeležila vsaj dva ali truje člani kluba, v želji izmenjanja mnenj in osebnega poznanstva.

Z jamarškim SRČNO

Za JK RAKEK

TROŠT Zoran

Darko Prudič & Sla vko Valenčič

POROČILO GOSPODARJA

Številka "40" se nam zdi že kar precej visoka, ko pa dodamo besedo "jamarjev", pa pride ta številka bolje do veljave. Da ima Rakek 40 jamarjev je zelo razveseljujoča novica in vredna besede. Ko pa malo bolj trezno pomislimo, bi moral imeti osebno jamarško opremo vsaj polovica jamarjev, se pa zatakne pri nabavi le-te. Pri nas ni dobiti večji del pripomočkov za raziskovanje jam. Imamo pa to srečo, da nas obiščejo tuji jamarji, ki nam prodajo precej zaželjenega materiala. Od prvega vodstva kluba smo "podelovali" samo 50 m lestvic starejšega tipa (z lesenimi prečkami), pritrdilno kovinsko vrv, kompas, nekaj raztrganih kombinezonov, 3 pare visokih škornjev, dve omari in nekaj nепopolnih in neurejenih zapisnikov. V toku dveh let smo nabavili še en čoln (za 3 osebe), kovinski tračni meter (30 m), nekaj kombinezonov, 6 karbidovk (stela), 140 m vrv, 3 čelade, 1 fisher, 10 karabinov (približno 25 jih je v privatni lasti), 10 jumarjev, 35 klinov, 2 ledni kladivi (v privatni lasti), termometer in pisalne ter risalne

potrebščine. Poleg tega pa smo preselili skladisče opreme iz os. šole v prostor gasilskega doma. To nam omogoča večjo klubsko dejavnost in sestajanje pred ekskurzijami in po njih.

Nabaviti moramo še naklonometer, nekaj karbidovk, vrvi, kombinezonov in v prvi vrsti 300 metrov lestvic (iz aluminija). Te naj bi delali sami v prihodnjih zimskih mesecih.

Brecelj Vlasta:

POROČILO O KNJIŽNICI

Naš jamarski klub ima na novo ustanovljeno in zato še dokaj skromno knjižnico. Imamo okoli 100 knjig in revij z jamarško tematiko. Ustanovili smo jo predvsem zato, da bi si lahko vsak član izposodil katerokoli knjigo ali revijo in iz nje črpal določeno znanje ali pa bi mu bila v razvedrilo. Posedujemo tudi nekaj tujih knjig, ki pišejo o krasu in kraških pojavih na njihovem področju. Opise spremljajo tudi zanimive fotografije največjih jam na svetu itd. Sčasoma nameravamo kupiti še nekaj knjig, da bi bila polica bolje založena.

POROČILO FOTOSEKCIJE

V začetku aprila smo jamarji dobili od osnovne šole dovoljenje, da razvijamo fotografije v šolski temnici. Stvar je stekla šele sredi aprila - pravzaprav še dovolj zgodaj, da sem lahko razvil nekaj slik iz 1. izleta v Leskovi dolini. Za enkrat je vsa stvar še bolj experimentalnega značaja, ker imamo bolj slabo opremo. Upam, da bo prihodnje

leto bolje, ko bo šola nabavila še nekaj dodatnih aparatorov, kot je "foto-ure", nov (boljši - prikladnejši) objektiv, in podobno.

Résumé

Francè Ponikvar

Fara 8 p. Nova vas pri Rak eku
20.V.1972

Quelques vues sur le Karst et ses Phénomènes

L'artisile nous montre, en peu de mots, la formation du relief karstique en résultat de la fusion shimiüe des pierres. L'analyse se rapporte au karst par extension, elle est valable pour chaque contrée formée de cette manière ci. L'agissement de l'eau, du climat, de la température, de la végétation et surtout quant à la structure petrographique, c'est expliqué ici, en déterminant la notion de karst avec ses nombreux phénomènes curieux.

Riassunto: Il contenuto di questo articolo vuole mostrarcici le origini del rilievo carsico, come conseguenza della corrosione chimica.

L'analisi di questi processi del Carso si intendono in senso generale, e sono validi per tutte le zone che hanno la stessa origine. Sono trattati i fattori fondamentali, come la composizione petrografica, il clima, la vegetazione

Korozija in podori so to jamo še razširili, kar je razvidno iz obilice grušča in zemlje na dnu brezna. Brezno pada navpično z enim previsom, ki je v globini 16 metrov, pod tem previsom se brezno zvonasto razširi in se konča v globini 25 metrov. (skupna globina je 44 metrov).

Na dnu je grušč in zemlja v višini 3 metrov (zaradi skelpanega na podor). Stene so lepo zasigane, kapnikov je veliko, samo na njih je opaziti sledove staranja. Dno je v obliki elipse, katere polosi so v smeri SEVER - JUG je 15 metrov, v smeri VZHOD - ZAHOD pa 10 metrov.

UDELEŽENCI: Lekšan Miro, Telič Jože, Bombač Branko, Trošt Zoran, Valenčič Slavko in Drame Leon.

RISAL: Trošt Zoran

Nova vas, dne 13. decembra 1970

Zapisnikar Trošt Zoran

RAKOV ŠKOCJAN

Narration d'une promenade à travers la vallée de Rak en automne. Le mot "Rak" a deux significations, l' écrevisse ou le canal (l' auge) la deuxième ci designe et fait le nom à la rivière demi souterraine: Rak. L'auteur prend plaisir aux nombreuses beautés de cette vraie perle de notre pays karstique, à la magnificence des arch et ponts naturels, la flore du bois, aux édifices touristiques et aussi il rencontre un vieil paysan qui lui raconte sa manière de la chasse de loirs dans la forêt.

Riassunto: Racconto di un'interessante passeggiata lungo la valle del fiume carsico Rak. Ci sembra di accompagnare l'autore per la sua strada e con lui godiamo le bellezze che ci offre questo gioiello del paesaggio carsico.

ecc., l'influenza dei quali, combinati, determinano il Carso come idea, e come una realtà con numerosi fenomeni interessanti.

NEKAJ MISLI O KRASU IN KRAŠKIH POJAVIH!

Ker živimo v deželi, ki je dala ime za pojem "Kras" tudi v mednarodnem merilu, se mi zdi prav, da povem nekaj misli o sami genezi, zanimivostih, ki nam jih daje to področje, še posebno ker smo kot Speleologji v direktnem stiku z kraškimi pojavi, ki pa si jih morda ne znamo vedno dovolj nazorno razložiti.

Kras je korozijski tip reljefa, ki nastaja z kemičnim topnjem, korozija nastaja povsod tam, kjer je površje sestavljeni iz lahko topljivih kamenov. V glavnem so to karbonati Apnenec in Dolomit, sem spadajo še Laporji, Glina, Sadra itd.

Povsod, kjer so te kamenine na površju je tekočih voda malo, denudacija na takem površju ni sklenjena, deževnica hitro ponikne. Voda v stiku z kamenino in Ogljikovim dvokisom iz zraka tvori kislino, ki ima korozjsko moč; to topljenje na golem kamenju ni tako izrazito, je pa močnejše na površju pokritem z vegetacijo, kjer se voda, ko pronica skozi prst navzame v njej kisline in postane mnogo bolj agresivnejša. Vegetacija, prst in voda tvorijo kot nekak v kisu namečen obkladek. Dokaz temu je, da je Apnenec pod prstjo mnogo bolj razdrapan, ta korozijski proces lahko tudi merimo, in trdota vode je indikator teh procesov, čim več je vegetacije, tem trša je voda (trdota vode mg raztopljenih snovi v 1 litru vode). Pri teh procesih raztopljanja je tudi klima eden izmed zelo važnih faktorjev s temperaturo in z razporeditvijo padavin. Z korozijo in kemičnim topljenjem nastanejo posebne oblike, ki so že od nekdaj vzbujale veliko pozornost.

(V zaledju Trsta so najbolj številni ti pojavi, in po-krajine podobne tej so dobile ime Kras). Bistvo kraškega reljefa je, da je na površju cel kup vdolbin, ki so zaprte in nimajo izhoda. Kras ima raznosmeren strmec, neprestano se moramo dvigati in spuščati.. Pri normalnem reljefu so doline odprte in visijo v smeri vodnega toka. Na krasu tega ni, ker tu nimamo površinskega odtoka. Tu gre za razprševanje in dekoncentracijo vode, padavinska voda se porazgubi v zemljo skozi razpoke in na svoji poti topi karbonate, ta proces topljenja je zelo počasen, na 1 m² površine se na leto raztopi lo-20 dkg apnencev. Ker kamenine navadno niso čiste pri topljenju, ostanejo različne snovi (terra rossa), razni oksidi, na 1 m debeline kamenine ostane navadno 1 mm neprepreline.(Boksid je nakopičena nepreperela kraška ilovica).

Sam proces kraške erozije poteka nekako takole: Karbonate kamenine so navadno več ali manj razpokane (navadno so ti vzroki tektonski), voda ko pade na to površje na svoji kratki poti do razpoke, žekorodira, jih poglablja in povečuje, ko pride do cirkulacije vode skozi razpoke, je korozija še bolj pospešena, ker doteka vedno sveža in še ne nasičena voda. Za korozijo je najpomembnejši prvi stik vode z kamenino, kasneje moč korozije rapidno pada. Voda zaradi svoje težnosti pronica v globino po tesnih razpokah; ko nastane večji hidrostatični pritisk, voda prične krodirati tudi v horizontalni smeri. Padavinska voda na krasu navadno vsa ponikne, potem pa si išče pot na dan v sosednjih nekraških področjih. V prejšnjih časih so govorili o Kraški talni vodi, ker še niso bile dovolj poznane razmere v podzemlju; danes ne govorimo več o tej Kraški talni vodi, temveč v glavnem spelologi govorijo o "Hidroloških conah na Krasu". V Globini se nahaja stalno mokra cona, v tej so vse razpoke napolnjene z vodo. Zgoraj na površju se nahaja stalno suha cona, kjer vode sploh ni (samo takrat ko pronica po dežju)

Vmesna cona pa je prehodna in so razpoke prehodno napolnjene. Te cone se razvijejo postopoma v začetku kemično delovanje samo na površju, razpoke so zelo drobne, kemično topljenje v globini še neznatno, voda se predvsem še zadržuje na površini. Pri nadaljnjem razvoju korozija sega čedalje bolj v globino, voda začne cirkulirati. V začetku razpoke niso tako velike, da bi sprejele vso vodo, zato se ta zadržuje delno na površju, zunaj vidimo periodično ponavljanje vode, ta proces se z razvojem začne pomikati v globino. Stalno suha cona se pomika navzdol, prevrtljenost je vse večja. Tudi samo površje se pri tem niža, zgornja suha cona se z tem tanjša in se približuje Periodični coni. Ko bi se površje znižalo do mokre zone, bi vodazopet tekla po površini.

Baza, do katere se lahko pomikajo ti procesi, je višina ne-propustnih plasti samega nekraškega obrobja, ali pa morska gladina, če segajo karbonatne kamenine do nje.

Razpoke, napolnjene z vodo, ponekod niso povezane (razpolinska voda) in najdemo kraško vodo v različnih višinah, drugje pa si je kraška voda izdelala lastne poti, rove, jame, podzemске reke. Poznamo celo vrsto globinskih kraških tokov v Dinarskem krasu, ki izvirajo pod morsko gladino.

Naš notranjski kras, ki je sestavni del Dinarskega Visokega kraša, je v glavnem pokrit z vegetacijo in ne da tako ostrega vtisa kot ga dobino na primer v Dalmaciji ali v Julijskih Alpah, kjer je istapetrografska osnova; v mikro in makro reljefu ga predstavljajo številne oblike kot so Škalne, Žlebiči, Zaobljene škrapple, Vrtače, Uvale, Koliševke, podzemni tokovi, Kraška polja s svojimi zatrepnimi dolinami, ter še cel kup mikro reljefnih oblik pod površjem kot so: zasigavanje, Ponvice, kapniki itd. Vsak od teh fenomenov ima svojo genezo nastanka in zasluži podrobnejšo obravnavo vsak posebej. Prav na našem notranjskem Krasu imamo Jamarji

veliko možnosti za proučevanje teh pojavov in možnost, da pridemo do novih spoznanj, ki gotovo obstajajo v naših specifičnih razmerah.

Veselimo se že novih naporov in spoznanj pri našem delu.

Résumé

Les os petrifiés

Cet article appuye sur la spéléologie en science appliquée et en activité sportive, car chaque spéléologue doit être si bon homme de science que sportsman assez courageux.

Voici une description d'un campement des jeunes spéléologues à Ravne na Blokah, un exemple de notre travail souterrain. Aux environs du village Ravne nous avons exploré plus que dix grottes et abîmes et fait quelques mesurages hydrologiques. Le plus grand succès de nos recherches fut Riglerjeva jama où nous avons trouvé plusieurs os fossiles vieux plus de 30.000 ans. Aussi nous avons découvert plusieurs petits animaux souterrains: Tritomorus, Laemostenes Schreibersi et Lithorius.

Riassunto: In questo articolo si accenna alla Speleologia come scienza applicata e come attività sportiva. In seguito si descrive una escurzione speleologica a Ravne na Blokah, come esperimento di lavoro in questo senso. Sono state esplorate e registrate più di dieci grotte. Il successo di questa escurzione ha superato le aspettative, giacché nella grotta (Riglerjeva jama) abbiamo trovato molte ossa petrificate che hanno sicuramente più di 30.000 anni. Tra gli animali trovati nella grotta possiamo elencare il Tritomorus, Laemostenes, Schreibersi, Lithobios, ecc. Abbiamo fatto anche alcuni misuramenti idrologici. Nell' spedizione hanno partecipato anche alcuni altri club.

ZASIGANE KOSTI

Člani Jamarskega kluba Rakek so v tem času, ko je bil v Cerknici mednarodni raziskovalni tabor, organizirani raziskovalni tabor v Ravnah na Blokah, katerega se je udeležilo okrog 20 jamarjev z Rakeka in več jamarjev iz drugih Slovenskih klubov. Tabor je imel svoj sedež v vasici Ravne na Blokah (Bobkova hiša), od tu so ^{se} vsak dan odpeljali na Blošček, Kravaja reber in v okolico Nove vasi v jame, katerih lego so jim pokazali vaščani. V desetih dneh, kolikor časa je trajal tabor, so naredili ogromno. Izmerili, narisali in opisali smo preko 10 jam, od katerih je najblobja globoka skoraj 50 metrov (Kravjerebersko brezno), katero nam je delalo precej preglavic zaradi živega podora, se je kamenje stalno rušilo in oviralo tako meritce kot biologe. Popolnoma drugačen vtis pa je na nas naredila RIGLER JAMA, ki je gotovo ena najlepših na tem področju, vendar pa so jo domačini v preteklosti že krepko izropali, saj so iz lahko dostopnih delov jame pobrali že vse le pše kapnike. S tem so naredili škodo, katero bodo čutili še mnogi zanamci. Kar poglejmo, zakaj! Znano je, da kapnik raste več 100.000 let, torej kar poglejte, koliko časa bo trajalo, da bo zrastel nov. Zato bi moralo biti vsako nasilno poseganje v naravo (podzemlje je tudi del nje) kaznivo, kajti le s tem bi preprečili nasilno uničevanje prirode. Ko smo odkrili nov predel jame in to skorajda po naključju, smo opazili v steni lepo zasigane kosti, ki so tam po nestrokovni oceni stare okoli 30.000 let. Točnejše podatke bi dobili, če bi si go, ki je prevlekla kosti, obsevali ^zlizotopi in s pomočjo radiaktivnega razpada določili natanko starost. V jami smo našli tudi več živali in sicer: TRITOMORUS sp. (jamski skakač), LAEMOSTENES SCHREIBERSI (hrošč), LITHORIUS sp.

(striga), ter še nekaj ostalih značilnih prebivalcev teme, kot so pajkovci, stonoge in polži. Prav v tej jami je najlepše dele odkril Lah Janez iz Podskrajnika, čisto po nakljjučju, ko nam je karbidka pri plezanju v kamin padla na tla in se skotalila skozi ozko špranjo, ki je ni nihče opazil. S pomočjo kladiv smo se prebili skozi ozko pasažo v lep velik prostor, poln kapnikov in zaves.

Druga zanimiva jama pa je Sušica, iz katere je napeljan vodovod za Novo vas. Tudi Sušico je v svojem prvem delu že vsa izropana, vendar smo s pomočjo naše opreme in iznajdljivosti prodrlji globje, ter raziskali dele jame, kamor niso prišli neljubi obiskovalci podzemlja. V tej jami smo naredili tudi več hidroloških meritev, ki bodo prišle do veljave ob predelavi že obstoječega vodovoda.

Raziskovalni tabor v Ravnah sta podprla TGP Škocjan, ki je prispevalo hrano, in odsek za narodno obrambo pri SOB Cerknica, ki nam je dal na razpolago hišo.

Cerknica 26.7.1971

Trošt Zoran

La première fois dans la grotte

Une description sympathique d'une jeune fille sur sa visite dans la plus belle grotte aux environs de Rakek. Elle nous fait voir la beauté et la paix de la nature souterraine, aussi sa fatigue et surtout sa peur sombre, enfin son grand plaisir de succès d'avoir vu les merveilles cachées aux yeux des hommes timides.

Riassunto: Simpatica descrizione di una ragazza della sua primaesperienza in grotta. Sono esposti tutti gli elementi come la paura, la bellezza, la pace, la fatica, ecc. che danno alla nostra attività una così grande attrattiva. Forse proprio a queste prime esperienze comincia l'amore per la natura e l'interesse per le grotte.

Vlasta Breclj

PRVIČ V JAMI

Na nekem sestanku jamarskega kluba smo se člani zmenili, da bomo šli v Zelške jame. Ker sem šla tokrat prvič v jame, me je zadeva zanimala že od vsega začetka. Doživetij med potjo ni manjkalo. Tudi sama pot me je utrujala, toda, ko sem prišla do jame, je utrujenost kmalu minila. Takrat sem mislila na veliko več stvari, ki jih bom videla in doživela v sami jami. Naši člani so se namenili v Blatni rov, kjer nameravajo kopati na zasutem koncu. Ostali pa smo si šli ogledat preostali del jame. Če ne bi imeli dobrega vodiča, ki je bil že večkrat v jami, bi se prav gotovo izgubili. Že takoj na začetku, ko smo vstopili, naš je pozdravil (preplašil) nebogljén netopir. Pred nami se je odprl čudoviti podzemni svet. Jamske lepote se ne da opisati, z besedo, treba je videti. Videla sem zelo veliko različnih kapnikov, ki so mi vzeli največ časa za ogled. Skoraj vsi moji tovariši so bili že mokri, ker so neprevidno in zaradi nizkih škornjev stopili v pregloboko vodo, pa čeprav so se prenašali "ciku - baku", kot jaz, ki sem bila suha. Svetloba naših svetilk se je prav čudno odbijala in nam pričarala pošastne sence, da nas je kar srh spreletaval.

Še vedno pod vtisom igre svetlobe smo se napotili proti površju. Toda joj, poti nazaj ne najdemo, ko pa sem premostila trenutni strah, sem si dejala, če smo po poti prišli noter, bomo tudi ven. In končno sem skozi ozek vhod zagledala modro nebo.

Zame je bil ta ogled jame enkratno doživetje, ob tem pa si jih želim še veliko.

MIDVA SVA PA DVA ČLANA

(sliši na ♫ Yellow rose from Texas ")

Midva sva pa dva člana,
Po lojtri plezava,
Ko pa se lojtra utrga,
Po luftu letava.

Midva sva pa dva člana,
V karinček plezava,
Ko pa se klin izpuli,
Po rit' se drajsava.

Midva sva pa dva člana,
Po štrik' abzajjava,
Ko pa se štrik utrga,
Hitreje švigava.

Midva sva pa dva člana,
se v čolnu voziva,
Ko pa se čoln zvrne,
Po vodi plavava.

Midva sva pa dva člana,
Po rovu hodiva,
Ko pa se strop podere,
Se koj razploščiva.

Midva sva pa dva člana,
Pri Lovcu pijeva,
Nosove imava rdeče,
Od sam' ga špirita.

Ko bova pa umrla
V peku bova šla,
hudičem nagajala,
za rep jih cukala.

Ko bova pa umrla ...

Ko bova pa umrla

Ko bova pa umrla ...

Ko bova pa umrla

Ko bova pa umrla...

Po glasu podzemlja (DZRYL)

Les vacances des jeunes spéléologues

L' article raconte l' excursion de 9 membres de club, Rakek et d' autres de clubs Laze et Logatec dans les grottes à Bloke. Ils ont exploré six grottes, parmi Lesquelles l' abîme le plus intéressant Kravjerebersko brezno de 40 m de profondeur. - Les participants:

Miro Lekšan, Bombač Branko, Valenčič Slavko, Rovan Franc e Štefka, Telič Jože, Trošt Zoran

Riassunto: L'articolo racconta l'escurzione di nuove dei membri del club Rakek ed altri dei club Laze e Logatec nelle grotte di Bloke. In questa circostanza sono state esplorate sei grotte. La più interessante è stata la grotta Kravje rebersko brezno la cui profondità è 40 metri.

Partecipanti: Lekšan Miro, Bombač Branko, Valenčič Slavko, Rovan Franc e Štefka, Telič Jože, Trošt Zoran.

Branko Bombač:

JAMARSKE "POČITNICE" ALI JAMARJENJE PO BLOŠKO

Misel o večji jamarski akciji na bloški svet nam je rojila po glavah precej časa. Poglavitni vzrok, da nismo nikoli "zašli" na omenjeno področje je predvsem čas. Le-tega pa ni bilo za omenjeno akcijo nikoli dovolj.

"Priseljenci z Bloškega višavja" so nas vedno opozarjali, da bi bilo vredno zapraviti nekaj časa na njihovem ozemlju in še žal, da nam ne bi bilo, tako so govorili. Končno smo se opogumili in tvegali eno nedeljo v zgodnji zimi, ki nas je ujela v 1970. letu. Naložili smo se na "dobro ohranjen" ameriški "jeep", ki je bil pred 30 leti še čisto nov in odrinili na Bloško planoto. Žarko sonce nas je pozdravilo, toda samo za prvi pozdrav, potem smo se pa spomnili, da nas

tudi pošteno zebc. Na Blokah smo se sestali z našim gostiteljom,(ki nas je povabil, da raziščemo neko brezno, ki ima baje zvoco s Križno jazo!) in takoj po bojnem posvetu krenili proti zloglasnemu breznu. Aja, skoraj bi pozabil navesti število udeležencev! Bilo nas je šest (6) skupaj z eno žensko predstavnico. Z vso jamarsko kramo smo prisopihali do omonjenega brezna in se začeli mrzlično pripravljati na prvenstveni spust. Toda razočaranje nas je čakalo že na začetku, kajti vhod je bil na novo odkopan, a še vedno "nišja luknja". Ne ocenuj velikosti jame po velikosti vhoda, smo si dejali, ampak vseeno je ostalo le pri upih. Brezence (sedaj ni bilo več brezno) se je končalo po dobrih desetih metrih.

Brez besed smo : "sestopili" na površje. Toda jamarji se ne damo kar tako in porodila se je nova ideja, da še enkrat pridemo na Bloke, to pot pa zares v malo večje brezno, ki naj bi bilo na bližnjem hribu (Pečniku).

Udeleženci: Štržaj Franc, Rovan Franc in Štefka, Telič Jože, Trošt Zoran in moja malenkost.

Naslednjo nedeljo so nas sprejele zasnežene Bloke z vsem svojim belim ponosom. V raziskovalni mrzlici smo se zagrizli v breg in glej, sam ne vem, kdaj smo prisopihali na vrh. Z velikimi upi v jamarskih srcih smo hiteli z metanjem kamnitih NLP v globino. Z veseljem smo sprejeli zamolklo bobnanje iz notranjosti. Kot bi nignil, so bile lestvice v breznu (tokrat zares) in mi na njih. Ponovno razočaranje nas je čakalo v globini približno 40 metrov. Kaj hočemo, tak je jamarski "business" (amaterski). Že v mraku in hudi zimski "vročini" so nas zaledenele zadnjice ponesle v dolino. Tudi po tem (malo manjšem) razočaranju nismo klonili in se v vaški gostilni zakleli, da bomo še "balinali" po Blokah. Udeleženci: Telič Jože, Trošt Zoran, Lekšan Miro, Bombač Branko, Valenčič Slavko, Drame Leon.

In vsemogočni Putick se nas je usmilil in pripravil čas in vse prepotrebno za nekajdnevni jamarški tabor v Ravnah na Blokah. Tabor je bil od 2.7. pa do 9.7.1971.

Zbrali smo se pri skladišču TGP Škocjan z vso neobhodno kopico nahrbtnikov, in od tu dalje pa smo se peljali z njihovim kamiončkom. Po bloških štiripasovnicah se je kar prasiло za nami, tak dober makedam imajo, da smo pogrešali maske proti cestnim strupom, da o kapljicah hladne vodice (I) ne govorim. Pred mrko stavbo se je naš tovorni "Samohod" ustavil. Kot vedno je tudi danes površen ogled d stavbe in prostorov razočaral, a smo kmalu ugotovili, da bolje nismo mogli dobiti (tako dobro je bilo). Vsa živila so odromala v shrambo, oprema pa nekaj v zgornje prostore, ostalo pa je bilo spodaj. V nedeljo smo bili sami, tako da smo lahko spravili stvari v določen red. Popoldan je bilo soporno, da se nam še hoditi ni dalo, kljub temu pa smo s starejšim možakom, ki smo mu bili sosedje odrinili na prvo akcijo, ki je bila bolj oglednega značaja. Brezno, v katerega smo šli, se imenuje Kravjerebersko brezno in sta se v zgornjem delu skrivala pred okupatorjem med 2. svetovno vojno dva partizana. Brezno je globoko okrog 40 metrov, na dnu je velik kup kamenja, ki se kruši s stropa in sten. Ko smo prišli ven, nas je pozdravila poletna nevihta. Do baze pa smo imeli še krepko uro hoda. Slaba volja nas je takoj minila, ko smo ugledali gosta, oz. jamarko, članico JSPD Železničar, ki nas je nestрпно čakala, za njo pa je še prisopihal njen kolega, ki je prinesel nekaj jamarških lestvic. Spali smo v hotelu A kategorije (beri: senik), ki je bil v neposredni bližini.

V naslednjih dneh nas je obiskalo več naših jamarjev, ki niso mogli ostati več kot en dan. Zadnje dni smo dobili še nekaj jamarjev iz drugih slovenskih klubov (JK Logatec, JSWP Laze pri Rakeku, predsednik JZS) in še

ekipa RTV. Pretegnili se ravno nismo, tako smo pa vendar ujeli tudi nekaj uris za namakanje v Bloškem jezeru. Putick nas je obdaril z lepim vremenom in akcija, ki smo jo pripravljali nekaj mesecev, je lepo uspela. Na novo smo raziskali šest novih jam, tamkajšnji domačini pa so nam obljudili, da nam pokažejo še nekaj novih jam, če nas bo pot še kaj zanesla v njihov kraj. Zato smo se odločili, da bo med drugimi tudi ta ekspedicija v letošnjem delovnem programu.

Na koncu bi se rad v svojem imenu in v imenu kluba zahvalil TGP Škocjan z Rakeka, Vojnemu odseku pri SO Cerknica in vsem ostalim, ki so na kakršenkoli način pomagali, da je naša največja akcija v lanskem letu stodstotno uspela.

V R T A Č J A J A M A

LEGA

Okraj: LJUBLJANA

Katast. občina: NOVA VAS

KRAJ: FARA

Orohidrogr. lega: Na vrhu Pečnika, med Faro in Bloško polico (Bukov gozd)

TOPOGRAFSKA LEGA: 5068 - 30

5460 - 95

NADMORSKA VIŠINA: 835 metrov (po specialki 1: 50 000)

MORFOLOGIJA:

Brezno leži južno od Fare pri Novi vasi na Blokah, na vrhu hriba Pečnik v redkem bukovem gozdu. Brezno je dobro vidno od zunaj, saj meri vhodna odprtina 5 metrov. Nastalo je ob lokalni razpoki, ki poteka v smeri VZHOD - ZAHOD.

Korozija in podori so to jamo še razširili, kar je razvidno iz obilice grušča in zemlje na dnu brezna. Brezno pada navpično z enim previsom, ki je v globini 16 metrov, pod tem previsom se brezno zvonasto razširi in se konča v globini 25 metrov. (skupna globina je 44 metrov).

Na dnu je grušč in zemlja v višini 3 metrov (zaradi skelpano na podor). Stene so lepo zasigane, kapnikov je veliko, samo na njih je opaziti sledove staranja. Dno je v obliki elipse, katere polosi so v smeri SEVER - JUG je 15 metrov, v smeri VZHOD - ZAHOD pa lo metrov.

UDELEŽENCI: Lekšan Miro, Telič Jože, Bombač Branko, Trošt Zoran, Valenčič Slavko in Drame Leon.

RISAL: Trošt Zoran

Nova vas, dne 13. decembra 1970

Zapisnikar Trošt Zoran

RAKOV ŠKOCJAN

Narration d'une promenade à travers la vallée de Rak en automne. Le mot "Rak" a deux significations, l'écrevisse ou le canal (l'auge) la deuxième ci désigne et fait le nom à la rivière demi souterraine: Rak. L'auteur prend plaisir aux nombreuses beautés de cette vraie perle de notre pays karstique, à la magnificence des arch et ponts naturels, la flore du bois, aux édifices touristiques et aussi il rencontre un vieil paysan qui lui raconte sa manière de la chasse de loirs dans la forêt.

Riassunto: Racconto di un'interessante passeggiata lungo la valle del fiume carsico Rak. Ci sembra di accompagnare l'autore per la sua strada e con lui godiamo le bellezze che ci offre questo gioiello del paesaggio carsico.

L'articolo ci spiega la vita di quella popolazione, la grandiosità dei fenomeni carsici, la flora, l'attrezzatura turistica della zona... insomma, tutto quello che interessa un buon speleologo.

RAKOV ŠKOCJAN

Rakov Škocjan - pojem za vse kar je lepega, pa naj bo to čudoviti modri rak, ki se leno ovije preko Rakove kotline, ali oba naravna mostova, pisana v jesenskih barvah, naj bodo to vijugaste stezice, po katerih lahko najdeš pot v podzemlje, bodisi ob izviru ali tam, kjer se Rak poslovi čd. belega dne, ali pa naj bo to prijetna restavracija "Rakov Škocjan", kjer tudi špecialitete na notranjski način niso redkost.

V Rakov Škocjan se morate napotiti jeseni, ko se odenejo 100-letne bukve, jeseni in hrasti v pisano rdeče rjavo listje, takrat sredi tedna, ko vas ne bo motil hrušč in trušč turistov in boste sami v prelestni lepoti.

Pa nikar ne hodite v Rakovo dolino z avtomobilom. Napotite se z nami - peš, saj tako boste deležni rekreacije in čudovitih balzamov za oči.

Zapustili smo Rakek in se preko kraškega polja, kjer kmetje pobirajo še zadnje pridelke darežljive jeseni, napotili proti Javornikom, ki se ponosno dvigajo nad Rakovo dolino, kamor nas vodi slabo markirana steza. V zraku je občututi vonj po dimu in pečenem krompirju; gotovo nekje za kolmi paglavci pasejo živino in se veselo zabavajo ob peki krompirja, koruze in ostalih dobrot. Pa ne gremo k njim, pač pa kar čez zapuščene peskokope skozi borov gaj preko železnice, v husto. Noge se viračo v pisano preprogo listja in mahu, ko obstanemo pred spomenikom, ki nas spominja na staro jugoslovansko italijansko mejo. Misli nam pohite nazaj v tisti čas, ko je bil tu pravi raj za tihotapce ali "kontrobantarje", kot so

jih imenovali po domače. Prisluhnimo pripovedi starega očanca o tistih časih! "Konrabant se je razširil najbolj okrog leta 1933 in se je nadaljeval vse do pričetka II.svetovne vojne. Švercali pa smo z vsem kar nam je prišlo pod roko. največ pa seveda živino, ki smo jo nabavljali na Dolenjskem in Hrvaškem. Mi, ki smo konrabantli z konji in voli, smo bili večje ribe, manjše pa so se bavile z moko, rižem, kofetom in drugimi stvarmi. Kupci z druge strani pa so bili vseh slojev, največ pa bogati kmetje in trgovci, ki so potem to še preprodajali naprej. Najbolj močna tihotapska pot je vodila čez Unec, Rakov Škocjan in Planino. Življenje je bilo takrat lepo, denarja je bilo na kupe, vsak otrok je imel denar, kar je bilo po drugih krajih za tiste čase redkost. Da, tudi taka mladina, kot ste vi, je kontrobantila, predvsem z mesom in tobakom. Ja, pa tudi prijelo so nas. Zaprli, tepli, postavili pred sodišče.., pa zopet spustili domov in stari način življenja se je nadaljeval. Tepli se z mejači sicer nismo, ker smo jo raje pobrisali. Saj veste tisto staro resnico: Grdo je bežati, vendar lepo, če uideš. Tihotapili smo po skrivnih poteh, za katere ni nihče vedel, padali v zasede, izgubili konje, pa vendar smo se vračali na stara pota, saj denar je vladar sveta. Nekatere financarje in graničarje pa smo imeli podkuljene, tako da so včasih zamižali, ko smo se v temnih nočeh prebijali skozi Javornike. Priznati pa moram, da so bili naši mejaši hujši od italijanskih, saj je bila večina njih iz Bosne, katerih so se Italijani še posebej bali...".

Pa pojdimo po ozkem kolniku navzdol, tja od koder se čujejo udarci sekire in topot konj, ki vlečejo hlode po cesti, ki veže Škocjan z Rakekom in Postojno. Še par korakov in že

vidimo sklonjeno postavo potranijskega kmeta s parom črnih vrancev, ko s cepinom skuša prevaliti hlod, kateri se je zataknil za skalo. Vesel pozdrav, pomoč in požirek kače sline iz zelenke in že je pot lažja, noge pa nas kar same nosijo v pričakovanju lepega in enkratnega. Sestopimo na prašno makadamsko cesto in jo uberemo proti Velikemu naravnemu mostu, ki je prvi večji otipljiv dokaz, da smo prišli v Rakov Škocjan. Po kratkem oddihu in ogledu se spustimo pod most. Srečo imamo. Struga je suha in tako brez težav pridemo na drugo stran.

Pod mostom lahko vidimo, da polharski običaji v tem kraju še niso zamrli. Kup poležane slame, pogorišče in nekaj steklenic priča, da se tu pričenja vsako noč ples, ki ga uprizarja sam hudič, ko goni polhe na pašo.

Pravite, da mnogim še ni znano kako se lovi polhe, pa prisluhnimo staremu polharskemu mačku "Kajžnikovemu Froncu", ki se poleg tega bavi še z padarstvom in klanjem prasičev v zimskih dneh: "Ja, veste, jest jih pa taku lovim. Grem do polšne, pa počakam do trdne teme in prislonim k odprtini žakelj (najboljši je tisti od cukra), potem pa čakam, da prične seganjati hudič polhe na pašo. Pri roki pa imam priročen količek, s katerim vsakega drugega polha, ki prileže iz polšne, udarim po repu in pošljem v žakelj. Ko je le-ta poln, pa ga lepo zavežem in tako vsak večer nalovim kar lepo število kožuharjev". Tudi sam sem že skušal loviti na ta način, toda domov sem se ponavadi vrnil praznih rok, ne vem, morda sem se postavil pred napačno luknjo ali pa so šli polhi pri drugi odprtini na pašo. Kdo bi vedel. Zato pa jih danes raje lovim na pasti. Bolj sigurno je pa tudi bolj uspešno. Kaj naredimo z njimi: jemo jih, da, da, tudi to je naša privatna specialiteta, katere ne boste deležni v nobeni kranjski oštariji.

Zapustimo polharsko taborišče in se napotimo po izsušeni strugi proti Tkalcji jami, kjer Rak ponikne in se zopet prikaže v Planini združen skupaj z reko Pivko pod imenom Unica. Čudoviti so oboki Tkalce jame, mogočne kapnike pa je zaradi mračnosti bolj slutiti kot videti. Tudi netopirjev ni malo, katerim je jama idealno zatočišče in skrivališče. Skozi odprtino v stropu se splazimo na odprto in po poti nadaljujemo pot proti restavracji, saj se je sonce že visoko dvignilo in je grlo že krepko izsušeno, da o neutrudnih pajkih, ki pletejo mrežo v želodcih, ne govorim. Še skok h Kotličem, ki so skoraj izsušeni, le na dnu je malo vode, po kateri veselo plavajo žabe in paglavci ne meneč se za to, da se bodo morali kmalu zazimiti v blato.

Po ovinkasti poti pridemo do hotela, poimenovanega Rakov Škocjan, ki je postavljen na jasi sredi gozda. Že zunaj nam kaže tabla, kje lahko vidimo zanimivosti, kje so naravni mostovi in kje je področje za lovce in ribiče. Napotimo se v njegovo notranjost in napolnimo tuleče želodce. Cene niti niso pretirane, morda zato ne, ker smo danes edini gostje v hotelu in se boje, da jih ne bi še mi zapustili. Po kratkem počitku, po obilnem kosilu, se napotimo k Raku in ob njem k njegovemu izviru ali kar k Malemu naravnemu mostu. Srečo imamo, da je voda nizka in tako nam prečkanje vode ni prehuda ovira. Že smo pri stari žagi, na katero danes spominjajo samo še betonski stebri, vse ostalo pa so odnesle narasle vode. Po stezici okrog tolmuna in skozi temen prodot, kjer za vsak slučaj prižgemo karbidke, pridemo na svetlo pod Malim naravnim mostom, ki se vspenja kakih llo m nad nami. Po stezici se napotimo čez umetno narejeni mostiček pod Naravnim mostom, zaljubljenci ga imenujejo tudi Most vzdihlajev,

in pridemo do vhoda v Želške jame, katere pa za običajne turiste še niso restavrirane, zato lahko samo ugebamo, katero turistično podjetje se bo odločilo za usodni korak in restavriralo jamo, ki bi bila s svojimi 5300 m kar dober konkurent Postojnski jami, zlasti zaradi izrednih naravnih lepot, ki jamo obkrožajo. Jezero nam prepreči nadaljevanje prodiranja v skrivnosti podzemlja. Vrnemo se še enkrat pod Mali naravni most, občudujemo boj narave za obstanek, skrivenčena drevesa, ki v mnogočem spominjajo na filmsko drevo za obešanje in počasno odpadanje listov z dreves. Pričnemo stikati za raki, temi ljubkimi živalcami, ki pa prav nič nežno ne vščipnejo, če jim prst položiš v klešče. Našli smo jih sicer veliko, vendar so bili vsi premajhni, da bi bili lahko dobri za poobede. Kako srčkani so, ko s pahljačastim repkom plavajo nazaj, ali "rikverc", ko se je izrazil eden načih.

Oho, kaj pa je to? Te koče pa zadnjih še ni bilo Glej, glej, izgleda, kot da snemajo film o prazgodovinskem človeku. Stopimo malo v notranjost te koče, ki na zunaj izgleda, da je povezana samo s srobrotom, ob temeljitem pregledu pa ugotovimo tudi pravo zakladnico žebljev v strehi in tramovih. Filmska kulisa pač, kot vse druge. Na zunaj lepa, znotraj pa čisto nasprotno, kot v vsakem filmskem mestu. Želeti je le, da bi to podrtijo po filmanju tudi ^dostranili, ker nikakor ne pristoja naravnemu parku, da se kiči s potvorbami, sploh pa ne s tako slabimi kot je ta. Pustimo film in se zagrizimo v kolena, kajti pot, ki smo si jo izbrali, je res strma. Že smo na vrhu, noge so potrebne počitka, oko pa naj se naužije lepot s ptičje perspektive.

Spočiti smo, pojdimo tja na drugo stran, kjer so Rakovški jamarji pred leti naredili umetno zvezo z Zelškimi jamami. Po stezici pridemo pod strmo steno, kjer zija majhna odprtina do polovice zadelana z železnimi rešetkami. Splazimo se skozi odprtino in nudi se nam prekrasen prizor. Stotine in stotine kapnikov v kongresnem rovu nas pozdravlja. Previdno, da ne bi kaj polomili, stopamo v čudoviti svet podzemlja. Na razpotju smo. Pot se cepi v blatni rov, v suhi rov, po katerem prišli, če nas ne bi ustavilo jezero. Pojdimo po suhem rovu, občudujmo nežne špagete, pa zopet stalaktite, ki so res vredni svojega imena, stebre, zavese in kaj bi še našteval, splazimo se skozi odprtino in že smo v drugi dvorani, kjer se prebijamo čez ponvice, pazeč, da jih ne bi poškodovali. Zopet nam prepreči nadaljevanje poti voda. Z malo sreče in vode v čevljih jo prečkamo in kmalu pridemo do kamina, kjer se naša pot konča pred ogromnimi količinami vode, za nadaljnje napredovanje ne potreben čoln, katerega pač nismo vzeli s seboj.

Joj, kaj pa zdaj. Kaj smo zašli v labirintu jamskih rovov? Kje je sedaj izhod? Skoro bi nastopila panika, pa smo opazili na obrazu vodnika dobrodušen smehljaj, češ, dobr sem vas pretental. Polni vtisov smo se vrnili do blatnega rova. V karbidkah nam je zmanjkovalo plina in morali smo misliti na povratek. Blatni rov pa si bomo ogledali kdaj drugič, ko bomo s seboj privlekli tudi čoln, za dokončno raziskovanje suhega rova, ki pa ni tako suh, kot pravi ime.

Nobenemu ni všeč vračanje po poti, katero smo že premerili. Zato smo jo mahnili kar skozi gozd proti Zelšam, kjer smo si ogledali zgodovinsko cerkvico iz 17. stol. zidano v

tlorisu triperesne deteljice. Stene cerkvice so poslikane s čudovitimi freskami neznanega slikarja, le-ta pa služi tudi kot muzej, toda zapahnjena vrata niso pustila nas neposvečene goste pod svoje okrilje, da bi si ogledali muzej. Resnici na ljubo pa je treba povediti, da so ob obnovi ceste Cerknica - Zelše našli mnogo zgodovinskih predmetov, predvsem bronastih zapestnic in drugega okovja in še sedaj se mnogokrat pripeti, da se ob oranju za plugom zasveti kakšen star predmet, kar dokazuje, da je tu čez vodila pot starih Rimljjanov, Kelto in Ilirov.

Mi pa se napotimo kar počez čez drn in strn in že zaslišimo glas, ki nam ni tako neznan, glas prihajajočega vлага. Še malo in že bomo v Delah, kjer je bila včasih skakalnica, za katero je dal idejo sam nesmrtni ing. Stanko Bloudek, ki si je v tem našem kraju postavil nesmrtni spomenik.

Tako, doma smo. Sonce je že zatonilo za Planinsko goro in prve zvezde se že prižigajo.

Zorko Trošt

Snežnik (Montagne de neige)

Description d'une excursion de quelques clubs avec l'intention de rechercher les abîmes sur la montagne. Nous avons dû répéter l'expédition à cause de manque des échelles, mais aussi la deuxième fois nous n'avions pas de succès...

Notre échelle de 140 m n'était pas suffisante, l'abîme avait sa profondeur de 170 m. Dans le même abîme nous avons découvert un autre abîme de la même profondeur. Sur ce territoire nous aurons encore des recherches, parce qu'il appartient à l'haut karst de 800 m et il y a de possibilités de découvrir les grandes profondeurs.

Les participants: JK Sežana: Corrazi Jože, Jankovič Franc, JK Rakek: Mojca Gorjan, Darja Zupančič, Ivan Okoren, Slavko Valenčič, Janez Prijatelj, Boris Krašovec, Bojan Kobal, Trošt Zoran

Riassunto: Descrizione di un'escurzione sul monte Nevoso con l'intenzione di esplorare alcune grotte di questa zona. Per mancanza di materiale (scaletta) abbiamo ripetere l'espeditzione, ma anche la seconda volta non siamo riusciti anche se abbiamo presso 140 metri di scaletta. La grotta è situata a 1032 metri sul livello del mare e ha una profondità di 170 metri. Nella stessa grotta abbiamo scoperto una grotta secondaria della stessa profondità. Ci sono tante perspetive di lavoro in questa zona appartenente al alto Carso, e ci sono molte possibilità per il raggiungimento di grandi profondità.

Participanti: Club Sežana: Corrazi Jože, Jankovič Franc, Club Rakek: Mojca Gorjan, Darja Zupančič, Ivan Okoren, Slavko Valenčič, Janez Prijatelj, Boris Krašovec, Bojan Kobal, Zoran Trošt

Branko Bombač:

"SNEŽNIK '72"

I,

Še za nobeno večjo akcijo, ki bi trajala vsaj dva dni, se nismo odločili tako hitro, kot za ekskurzijo v nekaj novih brezen na področju Snežnika. Letošnji april je kot nalašč natrpan z raznimi prireditvami in akcijami, tako da smo komaj ujeli eno soboto in nedeljo za našo namero.

Pri logaških jamarjih smo si izposodili 80 m lestvic (aluminija), kajti mi posedujemo samo 50 m lestvic z lesenimi prečkami. Zaradi prevelike oddaljenosti brezna od baze pa le-te niso prišle v poštev. V petek (31.3.1972) zvečer se nas je petorica naložila v kombi TGP Škocjan in odvihrala proti Snežniku. Bazo smo imeli v Leskovi dolini (794 m). Sledil je bojni posvet; prvočno smo se nameravali spustiti v brezno, ki leži pod Gašparjevim hribom (1402 m). Na pobudo tamkajšnjih delavcev pa smo ta spust opustili in se raje spustili v brezno, ki so ga gozdni delavci odkrili pri širjenju ceste, ki pelje na Meželišče. Brezno leži 8,5 km od križišča pri Leskovi dolini. Že po prvih cenitvah smo upali na globino 100 m. Ko pa sem visel na lestvicah 80 m globoko in je kamen padal v globino še kakih 30 m je bilo naše veselje upravičeno. Razočaran nad spoznanjem, da imamo premalo lestvic, sem se počasi vzpenjal na površino. Tovariši so komaj čakali, da zvedo kaj več o breznu, vendar sem jih moral razočarati zaradi uspeha. Ustreči smo morali tudi Sucovi

radovednosti in ga spustiti v brezno in, kot smo pričakovali, se je vrnil dobro razpoložen. Pri zvijanju lestvic je padla odločitev, da bomo akcijo ponovili v bližnji prihodnosti. Kakih 500 m naprej pri podrti vojašnici pa smo se spustili v manjše (po globini) udorno brezno, v katerem najdemo sneg v najbolj vročih poletnih mesecih.

S težkim jamarskim srcem nas je pot vodila nazaj na Rakek. Na tem področju je nekaj prav globokih brezen, spomnimo se brezna, v katerega so se spustili jamarji JS pri PD Železničar pred nekaj leti. Dosegli so točko preko 150 m. Že sam teren, ki je zelo razgiban in poln udornih dolin in nadmorska višina, nam dajo slutiti na brezna z lepo globino. Zato naj nas globina 200 m na tem področju ne preseneča, če bokdaj dosežena.

II.

Dnevi pred prvomajskimi prazniki so potekali v mrzličnih pripravah na ponoven odhod na Snežnik. Na sestanku se je prijavilo 16 članov za na akcijo, vendar jih je šlo kasneje "samo" 9. Tudi tokrat smo imeli probleme z spozjanjem lestvic (ostalo je le pri obljubah s strani nekaterih jamoslovnih enot), vendar pa nam je šlo Jamarsko društvo Luka Čeč iz Postojne dokaj na roke, saj nam je posodilo 90 metrov lestvic. Za akcijo smo bili kar dobro pripravljeni, saj smo imeli na razpolago 140 metrov lestvic, 150 metrov vrvi in še ostalo opremo, brez katere naša akcija ne bi stekla v redu. V zgodnjih jutranjih urah smo odrinili

na pot v enem "jeepu" in kombiju. Čez noč je zapadlo nekaj centimetrov snega, tako da nas je kar pošteno zeblo. Ravno ko smo spustili lestvice v jamo, nas je obiskala televizijska ekipa z Tomažem Terčkom na čelu. To nam je vlogo novega delovnega elana in z velikimi upi sem se začel spuščati v globino. Do 70 metrov globine je še nekako šlo, tu pa pada na lestvice pravcat miniaturni slap in takoj mi je bilo žal, zakaj nisem vzel električne luči. Toda po toči zvoniti je prepozno, pravijo, in sem premočen do kože nadaljeval pot navzdol. V globini 100 metrov se dosedanja razčlenjenost konča in brezno dobi obliko vertikalnega jajčastega jaška. Toda joj, lestvic je konec, brezna pa še ne! Razočaran nad spoznanjem, da smo si izposodili premalo lestvic in vesel, da je brezno globoko okrog 170 metrov, sem se jel vzpenjati. V globini 55 metrov je večja polica, na katero sem se z manjšim trudom povzpel ter se odločil za manjši počitek. Skoraj bi prezrl večjo razpoko v steni. Radovednost me je gnala, da sem si jo ogledal pobliže in že po drugem kamnu, ki sem ga vrgel v temo, sem ugotovil, da je to drugo brezno prav tako globoko kot to, v katerem sem pravkar bil, samo s to razliko, da se ta končatik pod površjem z kaminom. Tega odkritja sem bil prav tako vesel, kot bi našel Kolumbovo jajce. V trenutku sem se nehal tresti od mraza in nadaljeval s plezanjem. Na površju je moja zunanjost naredila velik vtis na vse prisotne, ki pa sem ga popravil takoj, ko sem prišel do sape. Sledilo je vsesplošno veselje. Ko pa smo se lotili lestvic, ki so bile še v breznu, nas je pa tudi to minilož Spraviti 140 metrov "lesa" iz jame niso mačje solze, če se pa po vrhu še nekje pri koncu zataknejo, potem je pa najbolje, da

zariješ glavo v pesek in moliš k Puticu. Potem smo pa našega Borisa "prostovoljnno" določili, da si ogleda položaj na mestu samem in poiskusi osvoboditi lestvice. Če ne bi imeli premo-predajnikov, bi se stvar zavlekla pozno v noč, tako pa se je "sam" za nekaj ur. Ponovno sem se moral spustiti do globine 70 metrov, da sva z Borisom razvozljala gordijski voz. Poleg vsega pa nas je čakalo še 9 kilometrov gozdne ceste. Bolje, da ne opišem, s kakšnim "užitkom" smo požirali kilometre. Naslednji dan pa smo si mimogrede ogledali (od zunaj) še eno brezno, ki je po jamarskem "nezmotljivem" globinometru (beri: kamen) globoko okrog 50 metrov. Vsekakor nas čaka še mnogo dela v tem koncu sveta. Naj povem samo že to, da nas je tik pod vrhom Snežnika zajel snežni metež, da o medvedjih stopinjah ne govorim. Iskažale so se tudi ženske predstavnice - kar tako naprej ! Akcija je potekala 27., 28., 29., aprila t.l. Brema pretežno oblačno, udeležencev 8 (Mojca Gorjan, Darja Zupančič, Ivan Okoren - Kuglca, Slavko Valenčič - Suc, Janez Prijatelj, Boris Krašovec, Bojan Kobal, Corraci Jože, Jankovič Franc, oba JK Sežana in jaz). Na koncu bi se rad v imenu kluba in v svojem imenu zahvalil direktorju TGP Škocjan z Rakeka tov. Tonetu Gornik in Gozdnemu obratu Snežnik iz Starega trga, da sta nam omogočila prevoz in prenočišče ter vsem, ki so nam pomagali pri uspešno končani akciji. Hvala.

Branko Bombač:

EKSKURZIJE JK RAKEK od 1.1.1970 do 10.5.1972

Št.eks. Ime objekta Datum Kraj Trajanje Število Namen
čni udelež.

1/70	Nova jama na Pregljevem lazu	2.5.1970	Rakek 1	8	ponovna izm. in raziskava	
3/70	Koralno brezno	11.7.1970	Ivanje selo 1	5	raziskava in fotogra- firanje	
4/70	Kostnica	4.8.1970	Rakek	1	6	raziskava
5/70	Bombačev brezen	4.8.1970	Rakek	1	7	raziskava
6/70	Brezence pri brezi	30.11.1970	Nova vas	1	6	raziskava in fotografi- ranje
7/70	Vrtačja jama	13.12.1970	Nova vas	1	6	raziskava
1/71	Kravjerebr- sko brezno	4.7.1971	Nova vas	1	5	raziskava
2/71	Brezence pri cesti	5.7.1971	Nova vas	1	5	raziskava
3/71	Rigelj jama	5.7.1971	Nova vas	1	6	raziskava in fotograf.
4/71	Sušica	6.7.1971	Nova vas	1	5	raziskava
5/71	Grda jama	6.7.1971	Nova vas	1	2	raziskava
6/71	Brezence pri Bohku	7.6.1971	Ivanjel selo	7	raziskava	
7/71	Pogorevka	7.6.1971	Ivanje selo	1	7	raziskava in fotograf.

1/72	Zelške jame	20.2.1972	Rakek	1	8	ogled
2/72	Zelške jame	4.3.1972	Rakek	1	3	kopanje v blatu
3/72	Pajkovka	11.3.1972	Rakek	1	3	raziskava in fotograf.
4/72	Brezence za lužcu	18.3.1972	Ivanje selo	1	3	raziskava
5/72	Udornica pri kasarni	1.4.1972	Snežnik	1	5	raziskava in fotograf.
5/72	Brezno	1.4.1972	Snežnik	1	5	raziskava (ni končano)
6/72	Dimnice	15.4.1972	Kozina	1	3	ogled in fotof (občni zbor JZS)
7/72	Odk. brezna v Bizarjevem lazu	23.4.1972	Rakek	1	2	kopanje
8/72	Dvojna jama	23.4.1972	Rakek	1	2	raziskava
9/72	Brezno	27.-29. 4.1972	Snežnik	3	9	razis. (ni končano)
10/72	Pekel	30.4.1972	Prebold	1	5	ogled in fotog.
11/72	Jama ob Savinji	1.5.1972	Prebold	1	5	ogled
12/72	Križna jama	2.5.1972	Bloška pol.	1	2	ogled
13/72	Štirna	6.5.1972	Rakek	1	6	raziskava

Opomba: Od 1.1.1970 pa do 31.12.1971 so evidentirane samo raziskovalne akcije, dočim o oglednih in foto akcijah ni evidence.

DROBNE NOVICE, OBVESTILA IN ...

Naš klub do pred kratkim ni imel svojega prostora v katerem bi imeli shranjeno opremo in imeli sestanke. V marcu pa smo se preselili v gasilni dom, kjer imamo v najemu sobo v kateri imamo skoraj vso opremo. Tako se nam je uresničila ena od številnih želja.

Sestanki JK Rakek so bili do 1. maja vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 18 uri. Zaradi večjega števila akcij v poletnem času pa bodo sestanki vsak prvi in tretji petek v mesecu ob istem času.

Letošnji Modrijanov pohod bo ob otvoritvi Jamarskega doma - Ravbarjevega stolpa v Planini, ki ga pripravlja jammerska sekcija iz Planine pri Rakeku.

Medklubska ekskurzija v Resavsko pečino se preloži v jesenski čas zaradi epidemije črnih koz. Datum bo objavljen kasneje (če sploh bo).

Med sedmimi (7) jamarji, ki so dobili srebrno značko JZS za požrtvovalno delo v klubih je tudi naš bivši predsednik Zoran Trošt. Podelitev je bila na občnem zboru JZS v Kotzini. Ob tej priliki mu izrekamo iskrene čestitke

in želje, da bi še dolgo aktivno deloval v našem krogu.

23. ali 24.7.1972 nas obišče večje število (11) poljskih jamarjev iz Gliwic, ki nam vračajo obisk.

V svetovno lestvico najglobljih jam na kateri vodi francosko brezno Gouffre de la Pierre Saint - Martin, ki leži v Pierenejih z globino 1360 metrov, se je "prerinila" tudi naša Pološka jama z globino 674 metrov na 17 mesto. Jam, ki so globlje od 500 metrov je sedaj približno 40.

Pogovor s psihiatrom dr. Kolenovićem:

"Jamarji so duševno neuravnovešeni ljudje, seksualni prepotentneži, kronični alkoholiki, permanentni morilci, ljudje z močnimi občutki manjvrednosti, kronični lenuhi in nepopravljivi anarchisti. V jamaх vidijo nekakšno čudno zadostitev svojih izkrivljenih želja in iščejo v njih srečo. Torej je jamarstvo pozitivna dejavnost in ga je treba razvijati. Če bi bilo bolj razvito, sploh ne bi potrebovali umogolnic".

(po Glasu podzemlja)

VII. kongres speleologov Jugoslavije bo od 10. do 15. oktobra 1972 in to v Sežani oz. Lipici. Predavanja se bodo vršila od 10. do 12. oktobra, ekskurzije pa od 13. do 15. oktobra.

Naš nadobudni član Bine je skonstruiral vitel, za katerega pravi, da lahko samo en človek z lahkoto dvigne 2 toni! Konstruktorju čestitamo in želimo, da bi še dolgo deloval v okviru kluba. Škoda je samo, da je novi vitel neuporaben za v brezna.

Naši člani (Trošt Z., Kobal B., Demšar B., Vesel F., Prijatelj L.) so se udeležili 24.6.1972 občinskega tekmovanja v orientacijskem pohodu, ki ga je organiziral Odsek za narodno obrambo Cerknica. Vsi jamarji so zasedli odlično 5. mesto!

SEZNAM ČLANOV JD RAKEK

1. Albreht Franci	10. Gornik Igor
2. Bombač Branko	11. Gornik Anton
3. Brecelj Vlasta	12. Gorjan Mojca
4. Čekada Janez	13. Gorjan Nataša
5. Černe Anton	14. Jernejčič Miro
6. Čekada Milan	15. Krašovec Boris
7. Drame Leon - Šutko	16. Kupšek Boris
8. Demšar Boštjan - Bine	17. Kobal Bojan
9. Frank Darko	18. Klemenc Ivan

19. Lekšan Miro
20. Lah Janez
21. Mlakar Rudi
22. Modic Igor
23. Matičič Pavel
24. Modic Andrej
25. Orel Marija
26. Okoran Ivan - Kuglica
27. Prudič Svetozar
28. Prudič Marko
29. Prudič Darko
30. Pregelj Bojan
31. Paternost Ivan
32. Prijatelj Leon
33. Prijatelj Janez
34. Rovan Franci
35. Rovan Štefka
36. Rebec Janko
37. Stržaj Franci
38. Trošt Zoran
39. Telič Jože
40. Udovič Franci
41. Valenčič Slavko - Suc
42. Vesel Franc
43. Zupančič Darja
44. Zalokar Marjan
45. Žagar Ivan
46. Modic Marta